

w numerze

18 Kula w płot
Europa udaje,
że nie ma jej
w domu

18

6 FOKUS

ECHA POLSKIE

12 Policja historyczna. Wałęsa w sieci IPN

14 Relacje z Rosją. Ocieplenie przychodzi zawsze z Waszyngtonu

WYDARZENIA

16 Zamachy w Brukseli. Szok w stolicy Europy

18 Wędrowni uchodźców. Zadepczą nam Schengen?

24 Bułgarska Rospuda. Sępy, wilki i szakale nie chcą autostrady

O TYM MÓWI ŚWIAT

26 Obama na Kubie. Czy naprawdę są widoki na zmiany?

PROFILE

30 O nich się mówi: Carlos, Gal Gadot, Aung San Suu Kyi

LUDZIE

32 Sułtan Omanu. Dyktator, miliarder, meloman i gej w jednej osobie

36 Nadija Sawczenko. Karta przetargowa w ręku Putina

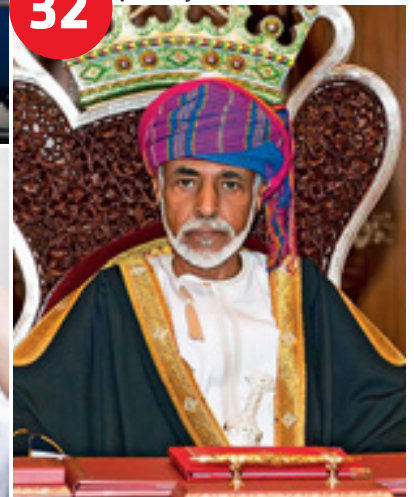

26

➔ **26** Revolucja do muzeum?
Niekoniecznie

32

➔ **32** Kabus ben Said as-Said
Załatwi Syrii pokój?

36 Porucznik
„Pocisk”
Joanna
d’Arc
z Ukrainy

36

38

➔ **38** Boko Haram Przyłącz się albo giń

O tych krajach piszemy:

AUSTRIA (s. 18) **BELGIA** (s. 16) **BOŚNIA I HERCEGOWINA** (s. 50) **BUŁGARIA** (s. 24) **CHINY** (s. 52) **FINLANDIA** (s. 72) **GRECJA** (s. 18) **IRLANDIA** (s. 76) **JAPONIA** (s. 62) **KUBA** (s. 26) **LITWA** (s. 68) **MACEDONIA** (s. 18) **NIEMCY** (s. 18, 60) **NIGERIA** (s. 38) **NORWEGIA** (s. 18) **OMAN** (s. 32) **PAKISTAN** (s. 44) **POLSKA** (s. 12, 14) **ROSJA** (s. 14, 36, 56, 68) **SERBIA** (s. 50) **SZWECJA** (s. 72) **UKRAINA** (s. 36) **WIELKA BRYTANIA** (s. 76)

Następne
NOWE FORUM
w piątek 15 kwietnia 2016

Bezbronni Kalasze ←
Górale przechodzą
na islam

44

REPORTAŻ

- 38 **Korzenie Boko Haram.**
Od garstki fanatyków do armii terroru
- 44 **Blondyni z Hindukuszu.**
Potomkowie starożytnych Greków

FOTOSTORY

- 50 **Balkański rzeźnik skazany.**
Radovan Karadžić wnosi o apelację

OBYCZAJE

- 52 **Rasa do wynajęcia.** Kolor skóry
ma w Chinach swoją cenę
- 56 **Rowerem po Moskwie.**
Cykliści podjeżdżają pod Kreml
- 60 **Gender według Facebooka.**
60 płci do wyboru
- 62 **Rozwód po japońsku.**
Ślub puszczony od tyłu

Rosja ←
na dwóch
kółkach
Ilu hipsterów,
tyle rowerów

56

CYWILIZACJA

- 66 **Trendy, zagadki,
odkrycia**

ROZMOWA

- 68 **Tomasz Venclova.** Litwo,
ojczyzno dysydentów!

KOMPAS

- 72 **Wyspy Alandzkie.**
Kawałek Szwecji
w Finlandii

HISTORIA

- 76 **Irlandzki głód.**
Ziemniaczana
zaraza czy planowa
eksterminacja?

80 MIKROFORUM

Wieszcz z Wilna ←
Tomasz Venclova wspomina ZSRR

68

62

→ **Obrączki
do kasacji...**
... a małżonkowie
do recyklingu

**Bałtyccy
Robinsonowie** ←
Archipelag
w morzu
alkoholu

72

Książka **KRESY RZECZPOSPOLITEJ**

Kresy Rzeczpospolitej **Wielki mit Polaków**

Dzieje wschodnich rubleży,
okoliczności ich utraty i narodzin narodowej legendy

- ▀ dzieje Kresów i ich mieszkańców
- ▀ polityka i stosunki narodowościowe
- ▀ życie codzienne we dworach i pałacach ziemiańskich
- ▀ tygiel narodów, kultur i religii
- ▀ galeria sztuki kresowej
- ▀ koniec świata polskich Kresów

Książka jest bogato ilustrowana, zawiera wiele pomocnych haseł oraz mapy.

Autorzy: wybitni naukowcy oraz dziennikarze POLITYKI

Książka dostępna w księgarniach od 27 kwietnia w cenie 49,99 zł

Przy zamówieniu na www.sklep.polityka.pl do 26 kwietnia – 39,99 zł

CHINY

Łap kaczkę!

W ten sposób lud Miao (Hmongowie) w południowochińskiej prowincji Kuejczou obchodzi jedno z najstarszych w Azji walentynek. Pogoń za kaczkami w polu ryżowym oraz łapanie ryb to tradycyjne atrakcje Święta Sióstr organizowanego zawsze na początku roku, ale nie o kaczkach ani ryby tutaj chodzi. Lud ten zamieszkuje trudno dostępne rejony górskie i dżungle w południowych Chinach oraz krajach Azji Południowo-Wschodniej – od Wietnamu, przez Laos po Tajlandię i Birmę. Niektóre wioski są nieomal odcięte od świata, a wyprawa do innych osad wymaga długich przygotowań. Festyn to taka wielka randka w ciemno, która ma na celu wyswatanie młodych Hmongów.

HISZPANIA

Taka pokuta

Pątnicy z bractwa świętego Szczepana przed rozpoczęciem procesji wielkanocnej w Sewilli, stolicy Andaluzji na południu Hiszpanii. To jedna z najbardziej znanych uroczystości religijnych w całym kraju. Głównym elementem procesji organizowanych przez cały Wielki Tydzień przez różne bractwa są drewniane rzeźby naturalnej wielkości nawiązujące do wydarzeń biblijnych – niektóre z nich pochodzą nawet z XVI w. Pątnicy, którzy idą przed figurami, pełnią pokutę za grzechy i są ubrani w tradycyjne stroje zasłaniające twarze, by nie dało się ich rozpoznać. Członkowie bractwa nie tylko organizują procesje, ale w ciągu roku zajmują się również działalnością charytatywną.

AFGANISTAN

Sport dla baranów

Walka baranów zorganizowana na przedmieściach Kabulu. Pokazy zmagień zwierząt cieszą się bardzo dużą popularnością wśród afgańskich mężczyzn. W szranki stają m.in. wielbłądy, koguty i psy. Starcia bywają brutalne i krwawe. Teoretycznie walki zwierząt są nielegalne, ale zakazu nikt nie przestrzega – w grę wchodzi nie tylko tradycja, ale również duża forsa. Wyniki obstawiają nawet policjanci.

Historia?

Otwierać, rewizja!

Instytut Pamięci Narodowej zarzucił sieć nie tylko na Lecha Wałęsę. Nowy prokurator generalny ogłasza rozprawę z przeszłością.

Telepolis

Wśród licznych dziennikarzy, którzy zebrali się na lotnisku im. Chopina w Warszawie, panowała dezorientacja. Nie było pewności, czy Lech Wałęsa wylądował tu, wracając z długiej podróży do Ameryki? Pod nieobecność w kraju założyciel Solidarności został publicznie oskarżony o to, że w latach 70. był tajnym współpracownikiem Służby Bezpieczeństwa.

Policja historyczna

Pojawiły się informacje, że wylądował w Gdańsku, kilka autobusów z jego zwolennikami ruszyło już w drogę powrotną. Legendarny przywódca Solidarności przybył jednak do Warszawy, ale wymknął się tylnym wyjściem. Grażyna Zajączkowska, dobrze po pięćdziesiątce, która przysłała na lotnisko okazać mu swoje wsparcie, jest oburzona. – Wywalczył wolność w Polsce, a teraz Kaczyński chce się na nim zemścić – mówi. Jak wielu Polaków wierzy, że teczki z dokumentami wypłynęły właśnie teraz, by odwrócić uwagę od 100 dni rządów Beaty Szydło.

Na początku roku PiS wzięło się za przejmowanie publicznych mediów, a teraz na pierwszym planie są działania prokuratury. Instytut Pamięci Narodowej, który ma uprawnienia lustracyjne, w asyście policji zabez-

pieczył w domu wdowy po generale Czesławie Kiszczaku rzekomo obciążające dokumenty. Kiszczak, który zmarł jesienią zeszłego roku, był w latach 1981–1990 ministrem spraw wewnętrznych i to jemu podlegała SB.

Według informacji IPN wdowa próbowała wcześniej sprzedać dokumenty za 90 tys. złotych. W papierach pojawia się nazwisko Wałęsy, który miał być tajnym współpracownikiem o pseudonimie Bolek, czemu były prezydent zawsze zaprzeczał. Przyznawał się tylko do kontaktów z SB na początku lat 70. Zapewniał jednak, że gdy w 1980 r. kierował strajkiem w Stoczni Gdańskiej, kontakty ze służbą były od dawna zerwane. W 2000 roku sąd lustracyjny oczyścił go z zarzutów, argumentując, że SB fałszowała akta Wałęsy, aby go zdyskredytować. Jednak historycy IPN twierdzą, że za czasów swej prezydentury Wałęsa usunął obciążające go dokumenty.

IPN nie poprzestał na szafie gen. Kiszczaka. Zidentyfikował kolejnych 21 dygnitarzy z czasów komunizmu, którzy mogą jeszcze przechowywać w domach interesujące dokumenty. Po czym przystąpił do działania. Niedawno prokuratorzy zaskoczyli kolejną wdowę – żonę zmarłego w 2014 r. generała Wojciecha Jaruzelskiego. Po rewizji wynieśli z domu Jaruzelskich 17 kartonów materiałów do dalszej analizy. Będą szukać dowodów na to, że od zakończenia wojny do połowy lat 50. Jaruzelski, jako młody oficer, był agentem o pseudonimie Wolski i szpiegował innych oficerów. „Gazeta Wyborcza” określiła ludzi prowadzących całą operację mianem „policji historycznej”.

Od 4 marca działania prokuratur są koordynowane przez ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobrę. PiS zmieniło bowiem ustawę o prokuraturze, ponownie łącząc funkcje ministra i prokuratora generalnego. Nowe prawo dało Ziobrze ogromną władzę. Pozwala mu m.in.

na informowanie mediów o obciążających materiałach z toczących się dochodzeń. Ponadto 45-letni prokurator generalny może nakazać swoim prokuratorom wytoczenie procesu każdemu obywatelowi. Obawiając się nowych porządków, na wcześniejszą emeryturę odeszło już ponad 150 prokuratorów. Prokuratorzy, którzy działają w tzw. interesie społecznym, mają zaś pozostawać bezkarni, co opozycyjna Platforma Obywatelska uważa za szczególnie groźne.

Policja otrzymała większe uprawnienia w kwestii inwigilacji. Wobec podejrzanych można stosować podsłuch przez 18 miesięcy, tajemnica zawodowa obowiązuje wyłącznie podczas spowiedzi oraz rozmów podejrzanych z obrońcami. Fałszywe zeznania są zagrożone karą do dziesięciu lat pozbawienia wolności. Według opozycyjnych mediów w przygotowaniu jest już szereg dochodzeń wobec polityków opozycji.

Czy Kaczyński mści się na Wałęsie, czy przywraca sprawiedliwość? W tej kwestii Polska jest podzielona

Jednak dla lidera PiS Jarosława Kaczyńskiego – a tym samym dla Ziobry – najważniejsze pozostaje wyjaśnienie katastrofy prezydenckiego samolotu w dniu 10 kwietnia 2010 r., w której zginął prezydent Lech Kaczyński ze swoją 95-osobową świtą. W przeszłości Jarosław Kaczyński obiecywał już kilka razy, że w szóstą rocznicę katastrofy przedstawi wyniki śledztwa.

Ton obozu rządowego staje się coraz bardziej bojowy. Prezydent Andrzej Duda zapowiedział „ofensywną politykę historyczną”. Jego doradca, prawnik socjolog Andrzej Zybortowicz, nazwał pokojowe demonstracje poparcia dla Wałęsy w Warszawie i Gdańsku hybrydową

wojną Rosji przeciw Polsce. Przeciwnicy są piętnowani jako obcy. „Polacy gorszego sortu” to powiedzenie Kaczyńskiego, które nadal budzi emocje. Przejęte przez PiS publiczne media całkowicie przeszły na narrację tej partii. Dla liberalnej Polski to doświadczenie gorzkie, chociaż znane. Starsi Polacy pamiętają smutne lata 80., gdy państwo było wrogiem. Dziś czują gorzki posmak, kiedy byli koledzy z Solidarności kreują ich na wrogów Polski.

„Śmieszne” protesty

Zajączkowska na początku lat 80. działała w Solidarności w Regionie Mazowsze, za co została internowana. Potem wyemigrowała do Stanów Zjednoczonych. Od niedawna mieszka znowu w Polsce – i ponownie manifestuje na ulicy w obronie wolności. Symbolem tej wolności stała się trwająca od kilku miesięcy wojna o niezależność Trybunału Konstytucyjnego. Ostatnio TK odrzucił nowelizację pisowskiej ustawy, dotyczącej samego Trybunału, jako „niekonstytucyjną”. Ponieważ obradował w składzie 12 sędziów, rząd nie uznał orzeczenia za wiążące. Premier Szydło oświadczyła, że nie opublikuje wyroku. Wiceminister sprawiedliwości Patryk Jaki nazwał posiedzenie Trybunału „pogawędką przy kawie”.

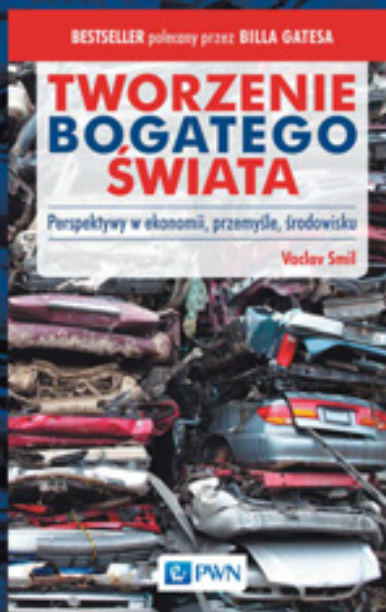
Tymczasem swoje orzeczenie w sprawie stanu demokracji w Polsce wydała Komisja Wenecka, krytykując polski rząd za ingerencję w działalność TK i mediów publicznych. Teraz opozycja zamierza za pośrednictwem masowych demonstracji wyrzucić presję na rząd, by zastosował się do zaleceń Komisji i znoveelizował niekonstytucyjne prawo. Jednak ustępstwa nie leżą w charakterze PiS. Sondaże są zresztą korzystne dla tej partii. Według najnowszych danych PiS cieszy się poparciem 34 proc. wyborców – to tyle, ile opozycyjne partie razem wzięte. Losy Polski pozostaną jeszcze przez jakiś czas w rękach Kaczyńskiego – być może aż do następnych wyborów parlamentarnych.

JENS MATTERN © HEISE MEDIEN

REKLAMA

BESTSELLER polecany przez **Billa Gatesa**

Czy świat jest **GOTOWY** na przyjęcie jeszcze większej ilości cementu, żelaza, aluminium i plastiku?

Jakie będą **KONSEKWENCJE** ROSNĄCEJ **EKSPLOATACJI** materiałów?

Wydawnictwo Naukowe PWN SA
infolinia: 801 33 33 88 www.pwn.pl